

FRANJO MATIJIN, triptih u crkvi Sv. Stjepana u Rijeci dubrovačkoj

Po stilskim osobinama ove kompozicije su pod utjecajem slikarstva Giotta i njegovih sljedbenika.

LIT.: G. A. Meyer, Szent Simon Ezüstkoporsója Zárában, Budapest 1894. — N. Klaić i I. Petricioli, Zadar u srednjem vijeku do 1409. god., Zadar 1976, str. 532—535. — I. Petricioli, Škrinja Sv. Šimuna u Zadru, Zagreb 1983. I. Pet.

FRANJO IZ PADOVE, tal. kipar (XVI. st.). U šibenskim ispravama spominje se 1549—63. Izradio je 1557. mramorni nadgrobni sarkofag biskupa Ivana Lucija Stafilea u šibenskoj katedrali.

LIT.: Lj. Karaman, Umjetnost u Dalmaciji, XV i XVI vijek, Zagreb 1933, str. 140.

A. FREUDENREICH i Z. POŽGAJ, Matica hrvatskih obrtnika u Zagrebu

FRANJO JURJEV, staklar (Dubrovnik, XV. st.). Obvezao se 1438. da će na crkvi Sv. Franje u Šibeniku izraditi stakla za tri prozora sa slikama svetaca, a 1446. još sedam prozora. God. 1467. postavio je prozore na stolnoj crkvi u Trogiru.

LIT.: C. Fisković, Nekoliko dokumenata o našim starim majstorima, VJAH, 1949, str. 199.

FRANJO MATIJIN, slikar (Dubrovnik, XVI. st.). Prvi se put spominje kada kao dječak prati oca, slikara Matiju (Matka) Milovića koji s V. Božidarevićem odlazi 1508. slikati u Vieste u Italiji. Učio je kod slikara Vicka Lovrina. God. 1520. obvezuje se slikati oltar u obliku triptiha sa zabatom; 1521. radi i oslikava škrinje; 1523. slika oltar za Korčulu; 1531. gastald je bratovštine dubrovačkih slikara; 1546. ugovara drugi oltar za Korita na Mljetu. Na osnovi sličnosti s triptihom veneto-bizantskoga stila koji je 1534. naslikao za crkvu Sv. Stjepana u Rijeci dubrovačkoj, pripisuju mu se slika *Mučenje Sv. Vinka* iz dominikanske crkve u Dubrovniku i predela s prizorima muke Sv. Antuna iz franjevačke crkve u Župi (danas u samostanu Male braće u Dubrovniku). Dijelovi oltara iz Korita (koji se s njime povezuju na osnovi jednog dokumenta iz 1521), očuvani u biskupskoj zbirci u Dubrovniku, bliži su renesansnom izrazu.

LIT.: J. Tadić, Grada, II. — V. Đurić, Frano Matijin, dubrovački slikar XVI veka, Starinar (Beograd), 1956. — Lj. Karaman, O dubrovačkom slikaru 16. stoljeća Frani Matejevu (Matkovu), Beritićev zbornik, Dubrovnik 1960. — K. Prijatelj, Dubrovačko slikarstvo, Zagreb 1968. R.

FRANJO ŠIBENČANIN, graditelj. Sa sinom Ivanom i majstorom Ivanom iz Korčule sred. XVI. st. pregradio u renesansnom duhu romaničku zbornu crkvu u Mola di Bari. U toj pregradnji vidljiv je utjecaj stila gradnje šibenske katedrale.

LIT.: C. Fisković, Naše umjetničke veze s južnom Italijom, Mogućnosti, 1961, 12.

FRAS, Julije (Franjo), kulturni povjesničar (? , 1794 — Vransko, Slovenija, 11. III. 1868). Kao učitelj u Glini i ravnatelj škola Karlovačkoga generalata u Karlovcu bavio se topografijom i prikupljao podatke o starijima (arheologija, kult. povijest, arhitektura) toga kraja. Objavio ih je u djelu *Vollständige Topographie der Karlsstädter Militärgrenze* (Zagreb 1835) koje je prevedeno (*Cjelovita topografija Karlovačke vojne krajine*, Gospić 1988). Ono je dragocjen, često i jedini izvor podataka za povijesno-topografsku sliku toga područja.

LIT.: V. Dominković, Julije Fras, Napredak, 1902, str. 46—48.

M. Kru.

FRAŠČIĆ, Petar, glagoljaš (Lindar u Istri, XV. st.); pisar glag. kodeksa, tzv. *Fraščićeve psaltira* (Beč, Nationalbibliothek, cod. slav. 77), koji je 1463. pisao poluustavnim pismom na pergamentu i papiru po narudžbi popa Matije Kubeda (okolica Kopra). U tekstu ima inicijala osrednje kvalitete.

LIT.: I. Milčetić, Hrvatska glagoljska bibliografija, Starine JAZU, 1911, 33, str. 84—85. — J. Hamm, Psalterium Vindobonense, Beč 1967.

FRESKA → ZIDNO SLIKARSTVO

FREUDENREICH, Aleksandar, arhitekt (Zagreb, 21. XI. 1892 — 22. IV. 1974). Završio Graditeljsku školu 1911, ovlaštenu graditelj postao 1919; 1926—30. polazio Arhitektonski odjel Umjetničke akademije (D. Ibler) u Zagrebu. God. 1911—13. radi kod graditelja L. Klade i Štefana, poslije I. svj. r. vodi vlastiti atelje. Od 1923. uglavnom surađuje s P. Deutschom. Projektirao je dvorane Hrvatskih kulturnih domova u Vukovaru (1919), Karlovcu (1926), Đakovu (1927), Garešnici (1927), Metkoviću, Petrinji, Podravskoj Slatini, Ličkom Osiku, Krapini, Ivanić-Gradu, Križu, Horvatima i školu u Velome Varošu u Splitu (1923). U Zagrebu je projektirao: Izraelitsku bogoštovnu općinu u Petrinjskoj 7 (1929), Maticu hrvatskih obrtnika u Ilici 49 (1937, sa Z. Požgajem), hotel »Astoria« u Petrinjskoj 71 (1938), stambene zgrade u Gundulićevoj 38 (1927), Dežmanovoj 9 (1928), Križanićevoj 13 (1928), Višeslavovoj 4 (1928), Martićevoj 20 (1929) i 41 (1931), Bauerovoj 17 (1930), Ribnjaku 4 (1930), Hebrangovoj 25 (1930), Krajiškoj 15 (1930), Pod zidom 6, 8 i 10 (1930—31), Deželićevoj prilazu 20 (1931), Gajevoj 2b (1933) i obiteljske kuće u Bosanskoj 15 i 30 (1928). U suradnji s P. Deutschom sudjeluje na natjecanjima za Banovinsku palaču u Splitu (1931), zgradu Gradskih poduzeća u Zagrebu (1931) i Prvu hrvatsku štedionicu u Dubrovniku. — Nakon II. svj. r. obnavlja kazalište u Varaždinu (1955) i rekonstruira Etnografski muzej u Zagrebu (1968—72). — Aktivno se bavio kazališnim radom, organizirao kazališni amaterizam u Hrvatskoj, osnovao Maticu hrvatskih kazališnih dobrovoljaca (1924), a 1940—41. intendant je HNK u

Zagrebu. — Također proučava hrvatsku narodnu arhitekturu i pučke građevne oblike u kontinentalnim i primorskim krajevima.

BIBL.: *Rekonstrukcija starog kazališta na Markovom trgu*, Kazališni almanah, 1937; *Kazalište za narod*, Zagreb 1940; *Prosvjeta ognjišta*, Zagreb 1943; *Narod gradi na ogođenom krasu*, Zagreb—Beograd 1962; *Kako narod gradi na području Hrvatske*, Zagreb 1972.

LIT.: Z. Šimunović, *Život i djelo Aleksandra Freudenreicha*, Narodno stvaralaštvo, 1972. — T. Premrl, *Bogatstvo narodnog graditeljstva*, Kaj, 1974, 11. — Isti, *Hrvatska moderna arhitektura između dva rata*, Zagreb 1989. — Z. Živković, *Arhitekt Aleksandar Freudenreich*, Zagreb 1992. T. Pl.

FREY, Dagobert, austr. arhitekt, povjesničar umjetnosti i konzervator (Beč, 23. IV. 1883 — 1962). Od 1911. u bečkoj Centralnoj komisiji za spomenike. Poslije Dvořákové smrti (1921) vodi austr. službu zaštite spomenika, potom profesor u Stuttgartu. Napisao više radova o umjetnosti u Istri i Dalmaciji, od kojih je najvažnija temeljna studija o J. Dalmatincu i gradnji šibenske katedrale.

BIBL.: *Die mittelalterliche Baukunst Dalmatiens*, Mitteilungen der Zentralvereinigung der Architekten Österreichs, 1911; *Der Dom von Arbe*, Allgemeine Bauzeitung (Wien), 1912; S. Giovanni Battista in Arbe, Jahrbuch CC, 1911; *Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini*, ibid., 1913; *Der Dom in Pola*, ibid., 1914; *Neue Untersuchungen und Grabungen in Parenzo*, MCC, 1915; *Renaissance — Einflüsse bei Giorgio da Sebenico*, Monatshefte für Kunstwissenschaft, 1916. Iv. Mat.

FRIEDRICH, Đuro, slikar i nastavnik crtanja (?—?). Učenik je Dragutina Štarka u Zagrebu. Školske godine 1874/75. predavao je na Višoj djevojačkoj školi u Karlovcu. U Muzeju grada Zagreba čuva se njegov akvarel *Pogled sa Strossmayerovog šetališta na Donji grad* (1866). U Slavonskom Brodu nalaze se dva njegova signirana akvarela (1866). Pripisuju mu se i dvije uljane slike rađene po tim akvarelima i slika *Grad Brod 1887*. Minuciozno tehnički izrađene slike imaju naivni, opisni karakter.

LIT.: Slikarstvo XIX stoljeća u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961. — F. Buntak, Likovni prikazi Zagreba od 16. do 19. stoljeća, Kaj, 1972, 7–8. — N. Premrl, Likovni prikazi Zagreba od 16. do kraja 19. stoljeća (katalog), Zagreb 1978. R.

FRIŠČIĆ, Ivo, slikar (Veliko Korenovo kraj Bjelovara, 8. XII. 1937 — Zagreb, 11. XII. 1993). Diplomirao na zagrebačkoj Akademiji 1965; usavršavao se na grafičkom odjelu (M. Detoni, A. Kinert). Bio je suradnik Majstorske radionice K. Hegedušića 1968–72. Od 1973. predaje na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Poslije 1960. često mijenja izraz i stilistički sustav; razvijao se od nadrealizma, preko ekspresionizma, lirske i geometrijske apstrakcije, do nove figuracije, hiperrealizma i dekorativnoga ornamentalizma najnovijih radova. Privlačile su ga metaforičke preobrazbe podsvjesnoga (*Rast*, 1968), razlaganje boje i oblika i racionalna organizacija kompozicije (*Uistinu*, 1969), dinamična i maštovita geometrija grada (*Čisto putovanje*, 1972) i subjektivna projekcija svakodnevnice okoline (*Danko*, 1973). Poslije 1974. slika prizore ekoloških zagađenja, a vraća se i analizi stvari (*Petrifikat*, 1977). Ciklus *EKO-floreus* (1980/81) odlikuje se perfekcionizmom izvedbe i iluzionističkim postupkom slojevitih značenja. God. 1987. izlaže u Bjelovaru ciklus slika pod nazivom *Hortus Conclusus*, a između 1987. i 1989. ciklus slika *Gordana*. Njegova hiperrealistička poetika na samoj je granici nadrealnog. Samostalno izlagao u Bjelovaru, Križevcima, Zagrebu, Ljubljani, Beogradu, Novom Sadu, Splitu, Karlovcu, Dubrovniku, Subotici, Rijeci, Torinu i Rimu. Bavio se ilustriranjem knjiga, grafičkim oblikovanjem i sitnom plastikom.

LIT.: Ž. Sabol, Ivo Friščić (katalog), Bjelovar 1970. — S. Ristić, Ivo Friščić, Umetnost (Beograd), 1972, 29. — K. Prijatelj, Ivo Friščić (katalog), Split 1974. — Z. Rus, Ivo Friščić (katalog), Karlovac 1975. — G. Marchisa, L'eros simbolico di Frisic, Corriere di Torino, 13. II. 1976. — M. Šolman, Ivo Friščić (katalog), Zagreb 1981. — V. Maleković, Friščić, Zagreb 1982. — I. Šimat-Banov, Friščić (katalog), Bjelovar 1987. — Z. Rus, Friščić, ciklus Gordana, Zagreb 1989. K. Ma.

FROMAN, Pavel Petrovič, scenograf i kostimograf (Moskva, 11. III. 1894 — Zagreb, 23. VI. 1940). Djelovao u trupi »Ruski balet« S. P. Djagiljeva u Parizu. Od 1921. član HNK-a u Zagrebu. Opremio oko 40 opernih, baletnih, operetnih i dramskih predstava (G. Verdi, *Aida*, 1921; P. I. Čajkovski, *Labuđe jezero*, 1921; N. Rimski-Korsakov, *Šeherezada*, 1922; P. I. Čajkovski, *Ščelkunčik*, 1931; Ch. Gounod, *Faust*, 1934). Oslikavao velike površine, služio se snažnim kolorističkim efektima, dekorativnim blještavilom i smjelim perspektivama.

LIT.: Repertoar hrvatskih kazališta, 1840–1860–1980, I. i II, Zagreb 1990. — Đ. Kovačić, Prisutnost i odjeci ruske scenografije na zagrebačkoj glazbenoj sceni, Zagreb 1991. P. C.

I. FRIŠČIĆ, *Favorit*. Zagreb, priv. zbirka

FUČIĆ, Branko, povjesničar umjetnosti (Dubašnica na Krku, 8. IX. 1920). Filozofski fakultet završio u Zagrebu 1944, doktorirao u Ljubljani (1964). Radio u konzervatorskim zavodima i ustanovama HAZU u Zagrebu i Rijeci; između ostaloga, znanstveni savjetnik u Kabinetu za arhitekturu i urbanizam, od 1991. redovni član HAZU. Bavi se terenskim istraživanjima i obradom srednjovj. kulturnopov. spomenika, posebno zidnoga slikarstva te glag. epigrafike u Istri, S Primorju i na Kvarnerskim otocima. Otkrio je i obradio srednjovj. freske na šezdesetak mjesta u Istri i više od polovice registriranih glag. natpisa na prostoru bivše Jugoslavije. Vodio arheološka iskapanja opatije Sv. Lucije kraj Baške na Krku i konzerviranje starokršč. kompleksa Sv. Marije u Osoru. Suradnik Leksikona ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva (Zagreb 1979).

I. FRIŠČIĆ, *Čisto putovanje*

